Expertisepunt Burgerschap mbo - Burgerschapsdag in Woerden – 29 september 2026

13.30-14.15 uur - **Dialoogsessie 2 – Burgerschap, hoe maken we leren zichtbaar? - Ingrid**

Hoe maak je in de onderwijspraktijk ruimte voor het oefenen van burgerschap, én hoe leg je daarover verantwoording af? In deze dialoogsessie onderzoek je samen met de andere deelnemers hoe burgerschap zichtbaar wordt in alledaagse interacties en leerervaringen.
Onder begeleiding Ingrid Faas deel je ervaringen en spanningen rond verantwoording en betekenisvol leren. De focus ligt op leren, reflecteren en ontwikkelen, zónder dat burgerschap een afvinklijst wordt.

Gekozen knelpunt / uitdaging:

Knelpunt: 'onduidelijke leeruitkomsten & differentiëren naar niveau' *(entree, 2, 3, 4, of BOL/BBL)*

* De leeruitkomsten, leerdoelen, criteria e.d. zijn niet helder.
* Veel docenten vragen naar wat moet een niveau-2- en een niveau-3-4-studenten kennen en kunnen? Nu zit er geen verschil in de burgerschapseisen.

(de eerste twee onderstaande knelpunten horen hier ook wel een beetje bij)

Overige knelpunten / uitdagingen:

Knelpunt - 'hoe weet je wat een student geleerd heeft' *(bijv. student beseft zelf niet dat 'ie leert / omgangsnormen worden niet herkend als expliciete burgerschapsvaardigheden / het leren gebeurt buiten het blikveld van de docenten)*

* Zichtbaar maken van de leeruitkomsten: wat levert het een student op?
* Het geleerde vertalen naar iets tastbaars / meetbaars?
* Hoe laten we de nieuwe kwalificatie-eisen aansluiten bij de verschillende onderwijstypen/niveaus & opleidingen & beroepspraktijk?
* Ontwikkeling is lastig te meten – meetbaar te maken.
* Student is zich soms niet bewust dat ze iets geleerd hebben.

Knelpunt - 'afvinklijst'

* Dat opdrachten, rubrics e.d. vaak afvinklijstjes zijn.
* Ik loop aan tegen de beperkte tijd.

Knelpunt - 'betrouwbaarheid van de toetsing en benodigde tijd'

* Als iedereen een presentatie / gesprek moet geven / voeren → hoe doe ik dat binnen mijn lestijd?
* De rol van AI: hoe betrouwbaar zijn resultaten?
* Schrijfopdrachten zijn dood: het is te arbeidsintensief om te controleren of AI is gebruikt en daarom ook demotiverend.
* Presentatie-opdrachten / mondelingen / dialogen als alternatief voor schriftelijke opdrachten zijn tijdrovend.

Knelpunt - 'kiezen van toetsvormen' *(o.a. doelen, studenten, …)*

* Welke vorm van toetsing / meting / evaluatie past bij mijn studenten? En wat is verplicht? Hoeveel eigen ruimte is er met het nieuwe instellingsexamen?
* Toets je middels een kennistoets of portfolio wel het juiste?
* Wat lever je op? Werkstuk, reflectie, video?
* Loslaten van die 'ene' opdracht → naar wat?

Knelpunt - 'ontevreden studenten of weerstand bij studenten (weinig motivatie voor burgerschap)'
* "Ik heb hier geen zin in!" / "Ik ga dit niet doen!" / "Pff, moeten we dit echt doen?"
* "Wat heb ik hieraan?"
* "Waarom moet ik dit weten?"
* "Wat gebeurt er als ik dit niet doe?"

Knelpunt - 'onvoldoende draagvlak in de organisatie'
* Het belang van het vak wordt niet erkend / herkend door docenten en studenten.
* Hoe zorgen we voor draagvlak?
* Studenten leren ook (of juist) veel buiten de les burgerschap – het is moeilijk om dat bij (vak)docenten aan te wakken en de link naar het geleerde voor burgerschap te leggen.
* Hoe zorgen we voor een vaste basis die alle docenten burgerschap houvast geeft?
* Ik loop aan tegen draagvlak van collega's/vakdocenten.

*Knelpunt - 'moet je alles meetbaar **willen** maken, denk aan morele ontwikkeling en vaardigheden als meningsvorming?'*
* Als we het hebben over morele ontwikkeling: hoe maak je dat überhaupt zichtbaar en wil je dat?
* Zichtbaar maken van ontwikkelingen op het gebied van vaardigheden
* Moeten alle componenten 'getest' worden? Moet alles getoetst worden?

Knelpunt - 'organisatorische of andere uitdagingen'
* Hoe betrek je het beroep, de beroepscontext? Door de hele opleiding heen, hoe dan?
* Ik loop aan tegen de organisatie van burgerschap op school.

Welk stapje kun en wil je nu als eerst zetten?

Categorie 'info vergaren'
* Info inwinnen bij andere locaties van Yuverta.
* In contact treden met experts hier die al stappen hebben gezet, zoals Aventus of het Mediacollege.
* Ophalen van de eerste ervaringen van de docenten en studenten uit periode 1 (dat was een pilotgroep die nu al is gestart).

Categorie 'draagvlak / betrokkenheid creëren'
* Ik ga méér betrokkenheid "eisen" van mijn vakgroep om samen de juiste stappen te zetten.
* Draagvlak creëren
* Starten met draagvlak creëren.

Categorie 'concrete(re) doelen formuleren'
* Inhoud van de doelzinnen concretiseren met elkaar door begrippen, vaardigheden en inhoud eronder te hangen.
* Vertalen van de doelzinnen; concretiseren.

Categorie 'overig'
* Docenten helpen bij het maken van keuzes m.b.t. wat studenten (minimaal) moeten doen. → Daar voorbeeld van laten zien; → feedback op geven.
* Barometers ontwerpen → voor het maken van slimme keuzes.